

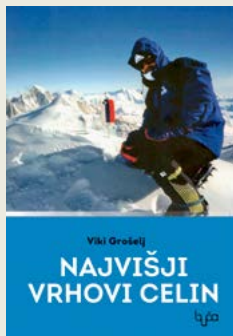
pa menijo, da bi se dalo z gesli in izreki sestaviti celo svetovno zgodovino. In čisto vsi imajo prav.

"Slovenska planinska koča je stavba, ki je dovolj velika, da gredo vsi noter, samo če ne gredo vsi noter; če gredo res vsi noter, pa ne gredo vsi noter."

Slovensko planinsko pravilo

Vladimir Habjan

Viki Grošelj. Najvišji vrhovi celin. Ljubljana. Založba Buča. 2018. 228 str., 19 EUR.

To je Vikijeva šestnajsta knjiga, v katero je z veliko zajemalko naložil zgodbe iz svoje polne malhe gorskih pustolovščin. Bralca popelje na dolgo pot preko sedmih celin, ki je trajala dobro desetletje, v resnici pa še precej dlje, saj je bil pri svojem projektu temeljit bolj, kot je bilo potrebno. V knjigi zajame tudi Mont Blanc iz let, ko na idejo o projektu še niti pomislil ni, konča pa jo na plavajočem arktičnem ledu, ki le par metrov nad morsk gladino ne predstavlja nikakršnega gorskega vrha, zato pa najsevernejšo točko planeta, na katerem je uspel doseči najvišje vrhove celin.

Pripoved začne na domačem dvorišču, z otroškimi spomini na Šmarno goro, na veselje in prve solze, ki jim je botrovala neizkušena razposajenost. Počasi se hoja na goro, na katero je, kot pravi, čustveno navezan, spremeni v plezanje v skalnih stolpih Turnca. Tu srečamo precejšen del generacije alpinistov, ki je dobro desetletje pozneje ponesla slavo slovenskega alpinizma v svet.

Ideja priplezati na vse najvišje vrhove se je Vikiju porodila med vzponom na Kilimandžaro. To je sicer že star izziv alpinističnih pustolovcev, ki je vzklikl v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja in je tudi pri nas izzval marsikatero polemiko o smislu

nabiranja vrhov med vrhunskimi alpinisti. A temu se pač ni mogoče izogniti. Olimpijski moto *citius, altius, fortius* (lat.: hitreje, višje, močnejše) vsak športnik razume po svoje in se najde tam, kjer presodi, da bo njegov uspeh največji. In temu prilagodi svoje prihodnje izzive.

Ta velika pustolovščina je bila po delih opisana že v avtorjevih prejšnjih knjigah ali podlistkih, vendar ji to nikakor ne odvzame duše. Prav nasprotno, zgodbe, ki smo jih brali pred dvajsetimi ali tridesetimi leti, so nadgrajene prav zaradi tega, ker so tičale nekje zadaj v spominu, sedaj pa zaživijo in nas popeljejo na zelo raznovrstne kraje, kakor so raznovrstni tudi vsi opisani vrhovi in ljudje, ki jih je na svoji poti srečeval. Dodaten čar daje zgodbam časovni preskok, saj se je ponekod medtem vse obrnilo na glavo. Spremenile so se državne ureditve, svet je postal skoraj manjši od domačega travnika in marsikatera gora je postala plačana avantura, ki jo je pripovedovalec še uspel doživeti na prvinski način.

Vikiju se pozna dolgoletna pisateljska rutina, ki zgodbe naredi tekoče berljive, zato mu ni težko slediti nikamor. Bodisi je to v nekem trenutku dramatični Everest, ko z izpraznjeno jeklenko zaplava pod gladino strahu, nekoč značilno za večino alpinistov, ki so se znašli na takšni višini brez dodatnega kisika. Po drugi strani pa je lahko tudi drugače, saj vse najvišje gore celin niso nedostopne rekreativnim gornikom. Zato se bo marsikdo med bralci, ki je tudi sam kdaj stal na enem, dveh ali celo več najvišjih vrhov celin – čeprav morda ne po tako težki smeri kot Viki – z veseljem spomnil lastnih občutkov, ki so nekoč krasili njegovo pustolovščino. Viki Grošelj je danes upokojenec in med ljudmi še vedno prepoznan kot človek, ki se ni nikoli ustavil na svoji poti. Vrhovi in stene se nižajo, a pot ostane in pustolovščine na poteh po Himalaji se še vedno nizajo. Nekoliko drugačne so, a zato nič manj zanimive. To je pač v njem in s tem se je sprjaznil sam kakor tudi tisti, ki so ga spraševali, zakaj mora riniti tja, kamor je namenjen.

In čemu človek, četudi upokojen, ne bi rinil tja, kamor ga žene veselje?

Ko sem ga med pogovorom vprašal, če je zaradi mnogih predavanj in predstavitev postal klasični upokojenec, ki vedno toži, da nima časa, je zanikal. "Ker to enostavno ni res. Prej sem imel službo, ki mi je vzela osem ur časa dnevno, zdaj je to čas, ki je moj. Seveda je od posameznika odvisno, ali s tem časom razpolaga tako, kot sam hoče, ali tako, da predvsem ustreže drugim. Včasih je pač treba poslušati samega sebe." Le kdo mu ne bi dal prav?

Knjigo je avtor posvetil staršem in bratu Silvu, ki je v mladih letih tragično umrl med alpinističnim vzponom. Namen te izdaje s precej visoko naklado za slovenske razmere je tudi človekoljuben. Ko se je leta 2015 Viki med *trekingom* znašel sredi uničujočega potresa v Nepalju – cilju mnogih njegovih poti, se je odločil pomagati po svojih močeh. Zato gre polovica vsega zaslužka od knjige *Najvišji vrhovi celin* v ta namen.

Dušan Škodič

V družbi z jezikom in gorami: Zbornik ob jubileju Stanka Klinarja. Znanstvena založba Filozofske fakultete, Ljubljana, 2018. 209 str., 19,90 EUR.

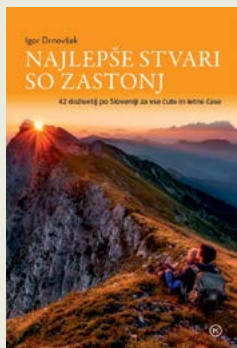

Ob 85-letnici Stanka Klinarja je Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani izdala jubilejni zbornik, ki lepo predstavi slovenskega germanista, jezikoslovca, prevajalca, alpinista in turnega smučarja, planincem dobro znane in cenjenega planinskega publicista. Kdo ne pozna njegovih vodnikov, polnih citatov in malih planinskih razodetij, s katerimi je zabelil suhoparnost rutiniranih opisov poti, kakršnim rado zapade del avtorjev vodnikov? Nekdanji študentje, sodelavci, dolgoletni prijatelji ali sopotniki na planinskih poteh so mu v

zborniku namenili trinajst tematsko zelo raznolikih prispevkov, odmevov na marsikatero temo, s katero se je Stanko kdaj ukvarjal poklicno in iz ljubezni, tako kot je zapisano v naslovu – z jezikom in gorami. Spoštovanje, ki ga kljub letom v pokoju še danes uživa med ljudmi, ki ga poznajo, pač ni nekaj, kar bi lahko prišlo samo od sebe. To lahko doseže le človek z izjemnim občutkom in ljubeznijo do slovenske besede, domoljub in sogovornik, opremljen tudi s presenetljivo odrezavim humorjem. Zbornik je dopolnjen z imponantno bibliografijo njegovih del, vsem dobrim željam jubilarantu se pridružuje tudi *Planinski vestnik*, v katerem Stanko Klinar kot avtor prispevkov sodeluje že vse od leta 1955. Zbornik je uredila Eva Sičnerl.

Dušan Škodič

Igor Drnovšek: Najlepše stvari so zastoj. 42 doživetij po Sloveniji za vse čute in letne čase. Mladinska knjiga, Ljubljana, 2018. 199 strani, 24,99 EUR.

Sredi jeseni smo se razveselili novega vodnika po naši deželi, ki nas vabi na čutne izlete v vseh letnih časih. Marsikdo se ob tem vpraša, ali sploh še potrebujemo tovrstne vodnike, ko je na sončni strani Alp že (skoraj) vse znano, opisano, prehojeno in ne nazadnje tudi obljudeno. Naš odgovor je vsekakor pritrdilen – na vsak način jih potrebujemo! Ne le zaradi včasih zaželenega domoljubja, ki naj bi se kazal v dejanjih, ne pa v besedičenju, ampak zato, ker bi moralo biti tudi spoznavanje domačih krajev in ljudi nikoli končana zgodba.

Tega se dobro zaveda tudi avtor vodnika doživetij, po stroki geograf, sicer poklicni umetnik pri Slovenski filharmoniji. Da imamo v knjigi opravka z geografijo, kažejo že osnovna

poglavja knjige, saj so doživetja razvrščena po petih slovenskih pokrajinah, geografskih makroregijah. Večina je povezanih s planinskimi podvigami v naših gričevjih, hribovjih in visokogorjih. Že naslov namiguje na minimalen denarni vložek ter na spoznanje, da za lepa doživetja potrebujemo prosti čas.

Začnemo lahko z bivačanjem na Grintovcu in nadaljujemo z gradnjo igluj. Vsako od doživetij ima zaporedno številko, oznako ene od petih pokrajin in moto, citat tujih filozofov, slovenskih literatov ali none Ivanke. Za prvim odstavkom, v katerem nam avtor odstira svoj pogled na vsako od doživetij, je osnovni opis zanimivosti, dodani so dostop, zahtevnost izleta, trajanje, višinska razlika in najprimernejši letni čas za obisk. Na koncu je pregledna skica, nekakšen osiromašen zemljevid, na katerem je ravno prav vsebine, le tisto, kar je treba vedeti o doživetju. Pri vsakem izletu je QR-koda cilja s koordinatami in dodatna literatura. Pri slednji gre za novejše in aktualne objave knjig in člankov. Med popotovanjem bomo spoznavali različne objekte naše naravne in kulturne dediščine.

Če se osredotočimo le na tiste cilje, do katerih moramo priti bolj po dolgem kot počez, nas po alpskih pokrajinah avtor popelje okrog, na vrh in skozi Begunjsčico vse do razglednega bivaka na Prehodavcih, v dolino Tolminke in Javorco, na prvaka KamniškoSavinjskih Alp, do zaledenelega Krnskega jezera, na mineralno vodo pod Olševo, bosih nog na planino Pungrat, h kozorogom pod Bovški Gamsovec, pod Peco (in ne v koprive), do slapa Brinta, na zasneženo Veliko planino in na botaniziranje na Velem polju. V predalpskih regijah s kanujem skozi Ljubljano po reki sedmih imen, do plavanja pod Napoleonovim mostom v Nadiži, v vulkansko dolino Peračice, do Plečnikove Podpeči, po plezalni poti na Šmarno goro, na krpljanje na Pohorje in na mizo na Ravnah pri Žireh, na K(k)olovrat(enje) nad Srednjo Soško dolino in tudi na ravnino – smučarski tek po Sorškem polju. Dinarskokraška doživetja lahko začnemo s potepom po dnu Cerkniškega jezera, arheološkim Cvingerjem (Žužemberk), z mesojedim potepom

po Črnovrški planoti in nadaljujemo na jerebikove Gorjance, k izviru in kasneje k stopničasti Krki. Prav tako lahko pričnemo nad zgornjim tokom Kolpe, v "hladilnici" Paradana, v "koralastem" Trnovskem gozdu in Vrh-trebnjem, ki ga prečka 15. poldnevnik. Blizu morja nas vabi na Rdeči kras z veliko začetnico, na zimsko plavanje pod strunjanski klif in po železniški progi brez vlakov iz Kozine skozi Glinščico v Trst. Tudi večina obpanonskih doživetij je na vzpetinah, začeni z Bizeljskim (tudi s podzemnimi repnicami), pa na čemažasto Pohorje, med valove jeruzalemskih vinogradov, v toplice v Klevevžu, na Sotinski breg (najnižji kopenski Triglav). Končali bomo v planetarnih Strehovcih pri Lendavi in okusili podzemlje v dolini Ščavnice. Najzanimivejše in najcenejše je gotovo zadnje doživetje – spremljanje potovanja oblakov iz viseče mreže, z ležalnika, gugalnika in podobnih naprav. Zakaj so najlepša doživetja ravno na vrhovih, nam razkriva avtor navedka, angleški pisatelj Arnold Bennet (1867–1931): "Z vrha je lažje sestopiti, kot se nanj povzpeti, ampak razgled nas čaka vedno na vrhu." Če povzamemo – tudi skozi lastna doživetja se potrjuje Zaplotnikova mantra, da je pot morda celo pomembnejša od cilja.

Miha Pavšek

PLANINSKA ORGANIZACIJA

Dejavnosti Planinske zveze Slovenije

Mednarodni dan gora (11. december) nas vsako leto še posebej opomni na pomen gora, ki ne prinašajo dobrobiti samo posamezniku, ko nam v paleti čudes narave lahko vsakodnevno lepšajo življenje, ampak je njihov pomen globlji. Gore nam dajejo številne možnosti, da se v različnih aktivnostih, ki jih izvajamo v gorskem svetu, približamo naravi, jo izvirno in pristno doživimo in se tudi soočimo z njeno močjo. Gore so pomembne na področju varovanja voda, na področju prehrane, turizma, biotske raznovrstnosti, avtohtonih prebivalcev, mladih in njihovega širšega razvoja ter